

Jihočeský vodárenský svaz

SDRUŽENÍ OBCÍ A MĚST – DODAVATEL PITNÉ VODY PRO 400 TISÍC OBYVATEL

JVS info speciál 2019

VDÁNO U PŘÍLEŽITOSTI 25 LET ČINNOSTI JIHOČESKÉHO VODÁRENSKÉHO SVAZU, ZAHÁJENÉ V ROCE 1994

Česko vysychá. Odolají hlavně velké vodárenské soustavy

Loňský extrémně suchý rok opět vyvolal debaty o vodohospodářské situaci země. Týkají se i jižních Čech, kde Šumava a Novohradské hory dosud zadržovaly dost sněhu pro jarní tání. Přesto už letos patří i Jihočeský kraj k těm suchem ohroženým.

Vodohospodáři v Čechách se tak musí vypořádat s novou realitou. Prognózy přitom nejsou optimistické – klima se mění a teplejších, suchých týdnů bude stále víc. Klesají průtoky řek a hladiny podzemních vod. Odolají proto spíše velké vodárenské soustavy než lokální zdroje.

Například na přelomu srpna a září 2018 klesl průtok v řece Otavě pod množství, při kterém je povolen odběr vody do městské úpravně. Od 29. srpna do 4. září proto do Písku teklo z vodárenské soustavy každou vteřinou 30 litrů vody, doplňující místní systém.

„Zafungovali jsme jako pojistka. JVS má s obcemi uzavřené smlouvy o dodávkách pitné vody, garantující pokrytí celé aktuální i budoucí spotřeby zajišťující jejich rozvoj. Pro všechny obce jsou smlouvy stejné. Náš systém garantuje dodávky vody i těm obcím, které využívají převážně vlast-

ní zdroje. V případě jejich výpadku jsme smluvně vázáni je plně nahradit. I proto soustavu stále modernizujeme, protože sucho ohrožuje i náš region ať si to už někdo připouští nebo ne,“ uvedl František Rytíř, provozní náměstek JVS.

Vodárenskou soustavu jižní Čechy zásobuje vodou pro úpravu na pitnou vodárenská

nádrž Římov. Z úpravně vody Plav, je pak pitná dopravována potrubím do všech okresů kraje. Celkem soustava měří přes 550 kilometrů a vodou zásobuje na 400 tisíc obyvatel, tedy více než polovinu populace kraje.

„Soustavu průběžně modernizujeme, aby odolala různým nástrahám extrémních výky-

vů počasí. Nejen suchu, povodním, ale i výpadkům elektřiny. Už mnohokrát prokázala, že je odolnější než lokální zdroje. Proto také cítíme odpovědnost za budoucí rozvoj regionu, který bez dostatku pitné vody není možný. Systém ale musí fungovat jako celek. V tom je jeho ohromná přednost a síla,“ říká An-

tonín Princ, ředitel a předseda představenstva JVS. Svaz nyní shromažďuje potřebná data pro přípravu prognózy možného budoucího vývoje stavu vody v kraji. Tato analýza zahrne údaje o plánovaném rozvoji infrastruktury kraje měst a obcí. Od toho se odvine další plánování investic a budoucí parametry smluv o zajištění zá-

sobování měst a obcí. Zatímco donedávna se hlavně řešila jen cena vody, protože jí bylo relativně dost, nyní převládá názor odpovědných ministerstev, že voda musí získat statut nejvyššího veřejného zájmu.

Teplé zimy se opakují a trpí nedostatkem sněhu, je i nedostatek srážek. Nedoplňují se zásoby podzemních vod, v řekách a potocích teklo loni na jaře vody jako ve vrcholném létě a mělké studny vyschly. V části jižních Čech, na Vysočině, jižní Moravě je situace vesměs velmi podobná. Ve východní polovině Česka během zimy sněhová pokrývka nedosáhla ani 40 procent normálního stavu. Fakt, že Česká republika vysychá, připouští i vláda. Situace se oproti minulosti zásadně mění a politici i vlastníci vodohospodářského majetku musí reagovat na nové výzvy.

„Obrovskou předností jižních Čech je, že zde máme vodárenskou soustavu, kterou už čtvrt století vlastní výhradně zdejší města a obce, sdružené v Jihočeském vodárenském svazu. Ty si rozhodují o tom, co se soustavou bude, jak se bude dál rozvíjet a jaká bude cena pitné vody, kterou svaz vyrábí,“ dodal Antonín Princ.

Čtvrt století stability. V roce 1994 zahájil činnost Jihočeský vodárenský svaz

Jihočeský vodárenský svaz jako zájmové sdružení obcí zahájil činnost 1. 1. 1994. Letos je to tedy už čtvrt století, co zajišťuje správu a provoz zařízení, sloužících k výrobě a zásobování pitnou vodou a také k odvádění a čištění odpadních vod. Právě tyto činnosti jsou jeho základním posláním.

Během této doby se počet členských obcí zvýšil na současných 264 a svaz do budování a zlepšování vodohospodářské infrastruktury vložil 3,3 miliardy korun.

Není to ale typický podnikatelský subjekt. Jeho základním posláním totiž není tvořit vlastníkům zisk. Hlavním cí-

lem je dlouhodobý rozvoj a stabilita vodárenské soustavy.

Vzniku JVS předcházelo náročné přípravné období, spojené s privatizací státního podniku JIVAK. Stát po pádu komunismu v listopadu 1989 rozhodl, že vodní hospodářství odstátní formou oddělných společností. To znamenalo, že se státní podnik JIVAK, tehdy jediná vodohospodářská firma v kraji, rozdělí na dvě části – majetkovou a provozní. Zatímco provozní se transformovala do akciové společnosti Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, majetková připadla novému svazku obcí. Šlo například o úpravně vody, dálkové vodovodní řady, vo-

dojemy, čerpací stanice a vodovodní síť. Účetní hodnota této infrastruktury činila tehdy 3,849 miliardy Kč. K jejímu převzetí došlo koncem ro-

ku 1994.

Obce se také musely shodnout na struktuře, činnosti a řízení nového subjektu. O to se od konce roku 1992 staral přípravný výbor, složený ze zástupců okresních měst. Tvořili ho: za České Budějovice Marie Krepsová, za Český Krumlov Antonín Princ, za Jindřichův Hradec Josef Eder, za Prachatice Václav Vachta, za Písek Tomáš Franců, za Strakonice Stanislav Kropš a za Tábor Hana Randová.

Přednost před akciovou společností nakonec dostal koncept zájmového sdružení, neboť většina obcí měla obavu z vývoje a případného dělení a zcizení majetku prostřednic-

tívím převodu akcií. Svazek se sice chová podobně jako akciová společnost, má management, představenstvo, dozorčí radu i valnou hromadu, ale například nakládání s majetkem je ošetřeno a omezeno stanovami velmi striktně.

Svaz tehdy převzal veškerý vodohospodářský majetek vyjma provozního. Ten stát zařadil do tzv. „velké privatizace“. V 90. letech tak JVS sehrál klíčovou roli při i stavbě a dostavbě čistíren odpadních vod a kanalizačních systémů, s nimiž si sama města mnohdy nevěděla kvůli vysokým finančním nákladům rady. Stanovy však garantovaly, že budou-li si to obce přát,

svaz jim skupinový a individuální majetek dodatečně vydá. K tomu po roce 1996 došlo, vodní hospodářství uvnitř měst a obcí jim bylo bezplatně převedeno. Obce si o svém majetku rozhodují samy, včetně jeho provozování.

Vodárenský svaz, který formálně vznikl 27. května 1993, se tak nestal majetkovým vězením, a přes někdy rozdílné zájmy obcí, si udržel trvalou akceschopnost. Slouží tedy všem, ale výhradně pro výrobu pitné vody a její distribuci po celém kraji. Přitom zájem obcí o další napojování na soustavu i členství ve svazu, roste.

Vodárenská soustava vyřešila mnoho tíživých problémů

Čtvrt století existence Jihočeského vodárenského svazu by šlo popsat na mnoha stránkách, protože zásadně ovlivnilo podobu vodárenství v kraji. Lze ho ale také zahrnout do několika pozoruhodných čísel. Plyne z nich, že svaz v letech 1993–2018:

- investoval do vodárenské infrastruktury 3,273 miliardy Kč
- získal 910 milionů Kč nevratných dotací
- členským obcím poskytl 88 milionů Kč příspěvků a 240 milionů Kč půjček z Fondu podpory investic
- počet zásobených obcí z vodárenské soustavy zvýšil z 94 na 153, přitom počet těch na soustavě zcela závislých vzrostl z 88 na 120.

Významným mezníkem se stal rok 2011, kdy společnost Čevak, která do té doby jako nájemce provozovala Vodárenskou soustavu jižní Čechy, odstoupila od smlouvy a Jihočeský vodárenský svaz ji jako vlastník začal sám provozovat. Během let 2011–2018, tedy vlastního provozu, svaz:

- investoval 888 milionů Kč
- přijal 240 milionů Kč nevratných dotací
- členským obcím poskytl 31 milionů Kč příspěvků a 106 milionů Kč půjček z FPI.

O rostoucí prestiži JVS svědčí i nárůst členů. Ten se v tomto období zvýšil ze 168 zakládajících obcí a měst na současných 264. V JVS totiž vidí silnou organizaci, která je schopna pomoci řešit jejich problémy se zásobováním pitnou vodou finančně, koncepčním plánováním či odborným poradenstvím. Navíc, protože jde o svazek obcí, umí starostem obcí naslouchat, protože ve volených orgánech svazu působí především komunální politici.

Tedy, abychom byli přesní. V letech 1992 a 1993, kdy přípravný výbor chystal založení JVS, se k průkopnickému projektu přihlásilo 71 obcí. Když v polovině roku 1993 svaz oficiálně vznikl, bylo jich u toho 168. Vedle obcí je členem JVS od roku 2001 také Regionální rozvojová agentura jižních Čech (RERA, a.s.).

Úprava Plav má tři stupně čištění

Úprava vody Plav je největší továrnou na výrobu pitné vody v Jihočeském kraji a srdcem Vodárenské soustavy jižní Čechy. Po úpravě splňuje pitná voda nejpřísnější ukazatele kvality.

Úprava je vybavena třístupňovou technologií – I. stupeň tvoří číření síranem železitým ve 14 usazovacích nádržích, navazující II. stupeň pak filtrace na 14 pískových filtrech a III. stupeň soustava filtrů s náplní granulovaného aktivního uhlí (GAU). Pro úpravu vody se dále používá vápno (alkalizace), oxid uhličitý (ztvrzování), síran amonný, chlorová úprava (hygienické zabezpečení).

Úprava je schopna vyrobit až 1400 litrů pitné vody za sekundu. Současný výkon se pohybuje kolem 550 litrů za sekundu. Většina objektů a celý areál je navržen tak, že může být rozšířen až na kapacitu 3000 l/s.

Z úpravy vody se pitná voda čerpá do desítek vodojemů a vodovodními řady míří do měst a obcí po celém kraji.

Stavba vodárenské nádrže Římov a vodárenského zařízení s centrální Úpravou vody Plav začala v roce 1973. Zatímco přehrada byla dokončena v roce 1978, zkušební provoz úpravy začal 13. 11. 1981. Od února 1982 je pak trvalý. V polovině 80. let, po napojení na tehdejší distribuční systém, se už z Plava zásobovala pitnou vodou celá českobudějovická aglomerace. Výstavba nového distribučního systému začala ve druhé polovině 80. let. Po založení JVS se díky koncepčnímu plánování podařilo na vodárenskou soustavu napojit řadu lokalit, potýkajících se s nedostatečnou kapacitou či kvalitou vlastních zdrojů. Významných investic ale bylo mnohem víc.

Nejvýznamnější investice

Kanalizační sběrač „B“ České Budějovice (1994–1995, na stavbu města poskytl svaz příspěvek 20 milionů Kč)

ČOV Soběslav (1995–1996, náklady 93 milionů Kč)

ČOV Dačice (1995–1996, náklady 79 milionů Kč)

ČOV Strakonice (1995–1997, náklady 170 milionů Kč)

Zásobení Strakonice a Písku pitnou vodou (1995–1997, náklady 422 milionů Kč, délka 42 km)

Vodovod Veselí – Pleše (1996–1997, náklady 28 milionů Kč, délka 8 km)

ČOV Jindřichův Hradec (1997–1998, náklady 187 milionů Kč)

Náhradní zásobení ÚV Plav z Vidova (1998–1999, náklady 8 milionů Kč)

Rezervní přívod Římov (2002–2003, náklady 37 milionů Kč)

Zásobení Blatenska pitnou vodou (2003–2005, náklady 167 milionů Kč, včetně vodojemu Sedlice (500 m³))

Náhrada zdroje Pořešín, Zásobní řad Bukovec – Netřebice (2003–2005, náklady 52 milionů Kč)

Rekonstrukce ÚV Tábor (2003–2005, náklady 43 milionů Kč)

Rekonstrukce ÚV Prachatice (2002–2005, náklady 21 milionů Kč)

Zajištění kvality pitné vody ve Vodárenské soustavě jižní Čechy (2006–2008, soubor staveb, náklady 171 milionů Kč)

Zásobení Třeboňska pitnou vodou I. etapa – Lomnicko (2007–2009, náklady 41 milionů Kč, délka 7 km)

Záložní zdroj VN ČS ÚV Plav (2009–2010, náklady 21 milionů Kč)

Doplňné technologie ÚV Plav o III. stupeň čištění (2013–2015, náklady 266 milionů Kč)

Napojení Oseka a Radomyšle (2015–2016, náklady 18 milionů Kč, délka 6 km)

Napojení severního Písecka (2014–2017, náklady 39 milionů Kč, délka 12 km)

Rekonstrukce vodojemu Svatá Anna Tábor-Měšice (2018–2019, náklady 30,5 milionů Kč bez DPH)

Krátká, ale významná přeložka hlavního řadu v areálu úpravy Plav, jímž odtéká voda do vodojemu Včelná a dál do kraje. Původní řad byl položen tak nevhodně, že v případě poruchy by bylo velmi obtížné ho opravit. Proto byl loni přeložen do nové trasy, aniž to zákazníci na zásobování poznali.

Vznikla Asociace vlastníků vodárenské infrastruktury

Praha

Jihočeský vodárenský svaz se stal zakládajícím členem loni vytvořené Asociace vlastníků vodárenské infrastruktury, která chce zvýšit zájem státu a veřejnosti o postupnou obnovu vodárenských systémů, které jsou ve vlastnictví měst a obcí České republiky.

Asociace odhaduje, že během

let 2020–2039 bude pro obnovu deseti klíčových vodohospodářských soustav potřeba 15 až 20 miliard korun. Další 5 miliard pak na systémovou obnovu skupinových vodovodů. Snahou je, aby tyto práce začaly v roce 2020. Do té doby by měla probíhat projektová a inženýrská příprava.

Velké vodárenské soustavy, využívající podzemní a povrchovou vodu, zásobují v Česku asi

80 procent obyvatel a mají tedy zásadní význam. Jejich zásluhou nebyla dosud velká města a napojené regiony, i přes suchá období, postižena nedostatkem kvalitní pitné vody. Předností soustav je hlavně vysoká spolehlivost dodávek vody, možnost spolupráce více zdrojů a odolnost.

Všechny klíčové vodárenské systémy však vznikaly už v 60. a 80. letech minulého století a jejich životnost je za polovi-

nou. Pro urychlení strategické obnovy je proto státní podpora nezbytná, neboť jsou nenahraditelné. Řada přivaděčů je navíc z méně kvalitní oceli, což má dnes negativní vliv na kvalitu dopravované vody při dlouhých dobách zdržení.

Proto také nová asociace zahájila jednání s Ministerstvem zemědělství ČR. Prvním výsledkem je výzva ministra Miroslava Tomana k přípravě podkladů

ke strategii obnovy velkých vodárenských soustav. Měla by to být jedna z priorit vodního hospodářství. „Budeme proto hledat dostatečné finanční zdroje, aby se náklady na obnovu plně nepromítly do vodného a stočného,“ uvedl ministr Toman.

Hodnota infrastrukturního majetku vodovodních přivaděčů v pořizovacích cenách činí zhruba 360 miliard Kč. Na financování rekonstrukcí soustav se při-

tom, kromě omezených zdrojů vlastníků, dosud významně nepodílela žádná dotace, využívající veřejné národní či evropské finance. To chce asociace změnit. Zároveň prosazuje, aby stát tento proces preferoval a podporoval. To podle ní odpovídá i cílům Návrhu opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v ČR a vyjádření finančních potřeb jejich realizace, který 30. května 2016 schválila vláda.

Výsledky hospodaření Jihočeského vodárenského svazu

rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
investice (tis. Kč)	12 000	170 273	373 875	439 526	179 025	23 320	23 738	39 199	63 022	34 653	156 021	121 186	143 389
dotace (tis. Kč)	387	128 607	71 933	36 717	97 492	3 245	-2 346	3 000	7 316	1 342	78 766	84 066	59 662
objem vody (tis. m ³)	n/a	n/a	33 113	32 286	29 668	27 504	25 661	23 984	21 554	21 113	21 419	20 099	19 494
cena VP (Kč/m ³)	n/a	n/a	n/a	n/a	8,56	10,09	11,97	11,97	11,97	11,97	11,97	11,97	11,97
členové	168	239	239	239	239	239	239	239	235	235	235	235	235
majetek (tis. Kč)	12 000	3 004 321	4 083 717	4 437 215	4 303 533	2 698 532	2 413 307	2 367 706	2 156 930	1 896 423	1 934 724	1 850 136	1 889 636
půjčeno z FPI (tis. Kč)	0	0	0	0	0	8 200	3 100	11 689	11 303	8 356	4 250	11 803	8 300
poskytnuté příspěvky (tis. Kč)	0	0	8 970	9 545	11 900	1 000	600	2 700	1 080	1 300	3 400	830	2 348

Antonín Princ, předseda představenstva a ředitel Jihočeského vodárenského svazu, v rozhovoru říká:

Jasně se potvrzuje, že před čtvrt stoletím jsme rozhodli správně. Ti co zvolili jinou cestu, to nyní draze mění

Když se probírám zprávami z českého vodárenství, nelze si nevšimnout, že sílí snahy, aby se odvětví vrátilo pod kontrolu měst a obcí. Co tomu říkáte?

V několika oblastech přistoupili v 90. letech k odstátnění tak, že na privatizovaném vodohospodářském majetku založily obce akciovou společnost společně s privatizovanou provozní společností. My tuto cestu tady na jihu nezvolili. Chtěli jsme, aby majetek měst a obcí a jeho správa zůstal v jejich rukou a vlivu s tím, že provoz bude zajištěn smluvně na základě městy stanovených požadavků. Zjednodušeně řečeno, nechťli jsme, aby o majetku měst a jejich povinnostech k občanům v této veřejné službě rozhodoval někdo jiný.

Cítíte zadostiučinění, že k takovému vývoji před čtvrtstoletím na jihu Čech nedošlo?

Hlavně jsem rád, že čas ukázal, že zvolená cesta byla správná. Na druhé straně dlužno říct, že vodárenství v republice bylo v té době na různé úrovni zanedbané a podinvestované. Zahraniční partneři do systému investovali a logicky pak v ceně vodného a stočného část vynaložených prostředků chtěli zpět. Zpochybnit zpětně takové in-

vestice nemusí být vždy prospěšné pro dobré jméno.

Jak tehdy privatizace vodárenství vlastně probíhala?

Před zhruba dvaceti lety byly tehdejší „Vaky“, státní podniky s krajskou působností, pověřeny zpracováním privatizačních projektů tak, aby byl infrastrukturní majetek vydán městům. A majetek, který sloužil k jeho obsluze a provozování byl privatizován prostřednictvím akcií. Část z nich vlastnil stát, část fondy a část byla připsána pro prodej zájemcům v oboru, včetně těch ze zahraničí.

Proč přípravný výbor JVS, jehož jste byl členem, chtěl páteřní vodárenskou soustavu udržet pod vlivem a kontrolou obcí?

Privatizační projekt byl zpracován díkybohu na veškerou infrastrukturu a tu také stát obcím a městům schválil a vydal. Šlo o veškeré vodovody a kanalizační soustavu, sloužící k výrobě a distribuci pitné vody po téměř celém území kraje. Následně byl rozhodnutím valné hromady vyčleněn majetek, který slouží pouze konkrétní obci či městu, a byl jim bezúplatně vydán do vlastní správy. Páteřní

Vodárenská soustava jižní Čechy zůstala v majetku všech obcí a měst, které se sdružily v Jihočeském vodárenském svazu.

Proč jste vytvořili sdružení a ne s. r. o. nebo akciovku?

Akciová společnost nebo s.r.o. jsou „obchodní společnosti“ se všemi souvisejícími zákony

a předpisy, kterými se obchodní společnost řídí. Včetně obchodovatelnosti a případného zcizení. A navíc prioritní by pro ně měl být samozřejmě zisk. Pro nás je mimo povinností řádné správy a rozvoje majetku prioritou udržení stabilního cenového vývoje.

V době privatizace bylo moderní prodávat podíly nebo i ce-

lé společnosti. Případný prodej majetku nebo jeho části přímo, formou akcií či vložením do jiné společnosti, se nám jevil jako nepřijatelný a v rozporu s posláním – zásobovat obyvatelstvo pitnou vodou.

Měnili byste na tom dnes něco? Neměníli. Před čtvrt stoletím jsme rozhodli správně. Ti co zvolili jinou cestu, to nyní draze mění.

Hlasovací práva jsou v JVS rozdělena mezi všechny členy. Každá členská obec má jeden základní hlas a další hlasy za každé celé dva tisíce registrovaných voličů. Jak model funguje?

Myslím, že se osvědčil. Konečně letos jsme měli již 28. valnou hromadu. Jednání bývají naprosto věcná, konstruktivní. Stejně jako jednání nižších orgánů, tedy dozorčí rady a představenstva. Celý chod JVS se řídí hlavně jeho stanovami, a kromě některých vlivů vyšších zákonných norem a drobných praktických úprav, nebylo třeba na nich cokoli měnit.

Uvědomují si obce „kapitál“, který vlastní? Nemyslím teď podíl na několikamilionovém majetku, ale hlavně možnost ovlivňovat investice a roz-

voj vodárenské soustavy či cenu vody.

Tak tady už je to problematičtější. Převážná většina měst a obcí je v zásobení vodou plně závislá na soustavě. Ale jsou významná okresní města, která investovala do vlastních zdrojů. Ty jsou logicky o něco levnější, protože zásobují pouze vlastní rozvody. Soustava je pro ně pak jistý záložní zdroj. Každopádně největší devizou zvoleného modelu je jednotná cena pro všechny a v našem zájmu je to uchovat.

Ptám se na to, když čtu, že na severu Čech obce od ledna 2019 znovu získají plnou kontrolu nad hospodařením s vodou, že na Zlínsku kritici volají po referendu, aby se podnik páteřní pod koncern Veolia vrátil do rukou obcí. Další spory lze registrovat na Jihlavsku či Jesenicku. Tomu jste v kraji ušetřeni.

Máte pravdu, takovým sporům jsme předešli. Model JVS se lety osvědčil. Přitom jsem přesvědčený, že při různých klimatických výkyvech prověřil i stabilitu a odolnost vodárenské soustavy. Vývoj klimatu potvrzuje, že voda je velmi cennou komoditou a podle toho je s ní nutné zacházet. Tedy i uchovávat funkční systém, který nám ji dodává.

Stanovy dávají jasné odpovědi

České Budějovice

V souvislosti s obměnou částí obecních a městských zastupitelstev, do nichž byli v říjnových komunálních volbách zvoleni noví členové, zalistujeme stanovami Jihočeského vodárenského svazu.

Ten je zájmovým sdružením právnických osob v oblasti zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod. Není založen za účelem podnikání a veškeré jeho činnosti jsou financovány ze zisku, o jehož dosažení soustavně usiluje a slouží výhradně k naplnění účelu JVS, výrobě a zásobování obyvatel pitnou vodou.

Svaz koncipuje a prosazuje ve spolupráci s obcemi a jinými subjekty v oblasti své působnosti vodohospodářskou strategii. Vytváří předpoklady pro poskytování odborné pomoci svým členům. Neoddělitelný majetek JVS tvoří vodohospodářské stavby a zařízení, která jsou určena v příloze stanov a s nimi souvisejícími pozemky. Z pozice vlastníka těchto zařízení svaz ovlivňuje tvorbu ceny vody předané tak, aby byla jednotná pro všechny členské obce.

Sdružení financuje svou činnost z vlastních zdrojů, které tvoří výnosy z činnosti a z využití majetku sdružení.

JVS vytváří povinně Fond podpory

vodohospodářských investičních akcí svých členských obcí. Prostředky se jim poskytují na podkladě písemné žádosti a to formou uzavření smlouvy o bezúročném půjčce. Náležitosti žádosti o poskytnutí pomoci určí představenstvo. Z fondu jsou vyloučeny obce, které jsou sídly okresních úřadů.

Orgány JVS tvoří valná hromada, představenstvo, dozorčí rada a ředitel. Představenstvo má 8 členů a zastupuje JVS v celém rozsahu vůči třetím osobám, před soudy a před jinými orgány. Jeho členy volí valná hromada na 5 let a mohou být voleni opakovaně. Návrh na ně předkládají zástupci okresních měst České Budějovice, Český Krumlov,

Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor a to tak, aby za příslušný okres byl navržen jeden kandidát a jako osmý společný kandidát navrhovatelů. Představenstvo volí ze svého středu předsedu a dva místopředsedy, volí a odvolává také ředitele JVS.

Dozorčí rada dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování činnosti sdružení. Má 5 až 21 členů. Zástupce okresního města na valné hromadě podává návrh až na 3 členy tak, aby alespoň dva zastupovali zájmy obcí s počtem obyvatel do 5000. Členové dozorčí rady se volí na 4 roky a ze svého středu volí předsedu a místopředsedu.

Členové orgánů společnosti

(aktuální stav)

PŘEDSTAVENSTVO:

předseda **Antonín Princ**, členové **Juraj Thoma** (zástupce okresu České Budějovice - do 16. ledna 2019 **Miroslav Joch**), **Robin Schinko** (Český Krumlov), **Břetislav Hrdlička** (Strakonice), **Bohumil Komínek** (Jindřichův Hradec), **Martin Malý** (Prachatice), **Jiří Fišer** (Tábor) a **Miroslav Sládek** (Písek)

DOZORČÍ RADA:

předseda **Tomáš Franců** (zástupce okresu Písek), místopředseda **Martin Doležal** (Tábor), členové **Vladimír Pešek** (Prachatice), **Jiří Šabatka** (České Budějovice), **Jaroslav Houba** (České Budějovice), **Pavel Talíř** (Český Krumlov), **Milan Štindl** (Český Krumlov), **Antonín Krák** (Český Krumlov), **Zdeněk Mráz** (Jindřichův Hradec), **Petr Nekut** (Jindřichův Hradec), **Milan Garhofer** (Jindřichův Hradec), **Tomáš Korejs** (Písek), **Pavel Ounický** (Strakonice), **Ivan Radosta** (Písek), **Luděk Friedberger** (Prachatice), **Gustav Had** (České Budějovice), **Karel Matějka** (Prachatice), **Jiří Šimánek** (Tábor), **Blanka Řezáčová** (Tábor), **Václav Heřman** a **Jiří Rod** (oba Strakonice)

od založení společnosti do současnosti

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CELKEM
137 692	80 540	154 462	102 460	130 984	57 367	51 259	76 275	155 869	269 573	72 373	80 138	125 072	3 273 291
50 532	49	30 696	3 729	14 133	4 044	1 542	11 886	49 155	150 792	20 208	3 368	0	910 321
19 938	19 490	19 154	17 596	17 715	16 539	16 498	15 811	16 107	16 473	15 880	16 149	16 106	
11,97	12,30	12,50	13,23	13,43	13,28	13,82	14,37	14,54	14,97	14,97	15,94	16,20	
235	239	241	246	250	252	256	256	257	257	261	263	263	
1 946 122	1 945 964	2 029 676	2 027 810	2 006 853	1 970 820	1 922 623	1 902 228	1 987 131	2 192 097	2 136 164	2 108 945	2 146 951	
7 500	11 200	15 624	25 647	6 400	7 176	8 800	4 200	29 348	19 797	5 000	17 300	14 591	239 584
300	2 897	5 455	3 753	860	1 956	5 707	1 555	3 321	3 891	4 199	4 199	6 579	88 345

Role vodárenské soustavy a využití místních zdrojů

Již v roce 312 před Kristem zásoboval nejstarší římský akvadukt Aqua Appia obyvatele Říma asi 73 tisíci kubickými metry vody denně. Byl postaven z kvádrů vulkanického původu a v téměř celé své délce 16,5 kilometru vedl z bezpečnostních důvodů pod zemí. Další akvadukty stavěli staří Římané také jinde v Evropě. Ten ve španělské Segovii je dodnes velmi dochovanou dominantou města, zapsanou na seznam světového kulturního dědictví.

Bez ohledu na to, jak velký průtok vody akvaduktům přisoudíme, panuje jednoznačná shoda v názoru, že akvadukty byly pilířem infrastruktury, jež dovolila velkoplošnou urbanizaci. Tolik malý vhled do historie.

V poměrně nedávné době byla města a obce v jižních Čechách zásobena výhradně z vlastních zdrojů. Ještě si vzpomeneme na pravidelné zákazy kropení, či mytí aut v 60. a 70. letech minulého století.

Kapacita vodních zdrojů nestačila pokrýt potřeby rozvíjejících se měst, a proto byla v letech 1971–1978 vybudována vodní nádrž Římov jako základ pro současnou Vodárenskou soustavu jižní Čechy. Ta má k dispozici tři úpravny vody: Tou hlavní, a jejím srdcem, je ÚV Plav se zdrojem povrchové vody z nádrže Římov a případně podzemní vody z vrtů ve Vidově. Další jsou záložní – ÚV Prachatice se zdrojem pitné vody z nádrže Husinec a ÚV Tábor se zdrojem povrchové vody z nádrže Jordán.

Soustava má tři hlavní zásobovací větve, které společně vycházejí z Úpravny vody Plav: **Severozápadní** – České Budějovice a okolí, čerpací stanice Hlavatce, kde se větev dělí na směry, zásobující Prachatice, ETE až Milevsko, Strakonicko, Písecko a Blatensko. V rozdělovací šachtě Vítkov se řád ještě rozděluje na směry Strakonice, Písek a Blatná a odtud dále na severní Písecko.

Severní – vodojem Hosín II a vodojemy českobudějovické aglomerace. Přes vodojem Chotýčany do Veselí n/L., kde se řád rozděluje na Tábor a Jindřichův Hradec a je zde i odbočka pro Lomnici n/L. a okolí. V Táboře navazuje řád do Milevska přes vodojem Hodušín. Zde se napojuje na větev z ETE. Z vodojemu Hodušín dál pokračuje do Milevska.

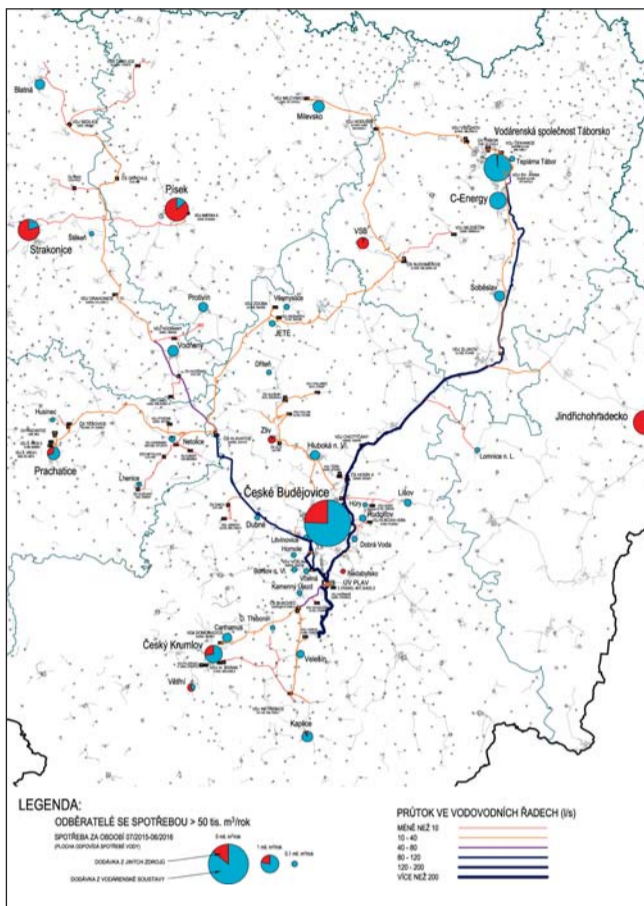
Jižní – do čerpací stanice Bukovec, odkud pokračuje do dvou směrů, na Český Krumlov a na Velešín a Kaplici, se spojovací řadem mezi Českým Krumlovem.

Údolní přehradní nádrž Římov spravuje státní podnik Povodí Vltavy. Nádrž dokáže zadržet přes 30 milionů m³ vody. Dnes to představuje téměř dvouletou zásobu vody. Takto tedy vypadá následovník pomyslného akvaduktu dnes.

Zásobuje téměř 400 tisíc obyvatel kraje a jeho vlastníkem je 265 členských měst a obcí, která tvoří Jihočeský vodárenský svaz.

Pro většinu z nich je „řimovská“ voda z úpravny Plav jediným zdrojem pitné vody. Zatímco některá města, především z cenových důvodů, využívají své lokální zdroje a vodárenská soustava jim slouží pouze jako nezbytná pojistka. Tím vznikají i různé pohledy na využití soustavy, která má za cíl zásobit kvalitní vodou i nejvzdálenější obce v kraji.

Její délka už přesahuje 550 kilometrů a na jejím udržení a financování se větší měrou podílejí obce, které jinou možnost nemají a jsou na „řimovské“ vodě plně závislé. Všem napojeným městům a obcím přitom JVS zajišťuje na základě smluv kapacitu dodávek, která vždy přesahuje jejich aktuální spotřebu pro případ, že by místní zdroj vypadl z provozu. A to bez ohledu na to, kolik vody odeberou a na dopravní vzdálenost. Výrobní i dopravní kapacita soustavy je přitom zhruba dvojnásobná než současná produkce pitné vody. Obce, využívající vlastní zdroje, hradí pouze pevnou složku ceny sta-

novenou státem, tedy 15 procent. Fixní náklady přitom tvoří zhruba 65 procent ceny.

Dlouhodobý plán investic a obnovy vodohospodářského majetku JVS na roky 2018 až 2028 se soustředí na obnovu přírodních řadů a technologie vodárenské soustavy. Ty nejstarší jsou ze 70. a 80. let a postupně se dostávají na hranici životnosti. Obecně lze však říct, že nelze financovat vodovod někomu, kdo o soustavou vodu nestojí, nebo ji potřebuje k případnému využití jen malé množství. To si budou muset určit města a obce samy. Přitom by neměly zapomenout na plánovaný rozvoj a požadované parametry pak oboustranně nově zahrnout do smlouvy, přičemž cenotvorba a dlouhodobá stabilita cenového vývoje vody předané je jedním z nejdůležitějších parametrů. Jedním z rizik je zvyšování ceny v důsledku dlouhodobě klesající spotřeby vody.

Tržby za vodu předanou jsou jediným příjmem JVS na obnovu majetku a pokles odbě-

rů negativně ovlivňuje tvorbu vlastních zdrojů. Zatímco ještě v roce 2000 svaz vyrobil a prodal 23,9 milionů m³ pitné vody při ceně 11,97 Kč/m³, v roce 2017 už jen 15,7 milionů m³ při ceně 15,94 Kč/m³.

V minulých dvou dekáдах se strategické plány JVS zaměřily na obnovu zařízení, zvýšení odolnosti soustavy při výkyvech klimatu a na zvýšení kvality vody. Proto svaz vybuďoval v ÚV Plav třetí stupeň čištění surové vody. Součástí rozvoje soustavy bylo i napojování řady obcí, které se dlouhodobě potýkaly s nedostatkem pitné vody.

Nyní se tedy strategie JVS zaměřuje přímo na dálkové řady a udržení jejich plné provozuschopnosti. Cílem je postupně vyměnit kilometry potrubí a další úseky modernizovat. Především o tom, v jakých materiálech a dimenzích, vzhledem k potřebě povědou, členské obce diskutují. Hledáme systémová, racionální a spravedlivá východiska. Jedině ta mohou fungovat. JVS

je spolek založený a vlastněný členskými městy a obcemi na principu solidarity. Ta je vyjádřena mimo jiné i formou jednotné ceny vody pro všechny již čtyřicet let. Je na nich, zda tomu tak bude i nadále.

Jako nejracionalnější východisko se jeví změna smluv o odběru vody, doplněné o závazek minimálního ročního odběru a dodržování odběrového diagramu. Jedině tak lze udržet závazek bezproblémové nepřetržité dodávky pitné vody. Problém malého odběru má minimálně tři roviny. Jedna je ekonomická, druhá kvalitativní z pohledu doby zdržení vody v potrubí a třetí spočívá v udržitelnosti systému. Vodárenská soustava jižní Čechy nemá k dispozici pouze „řimovskou“ vodu z řeky Malše. Disponuje řadou spolupracujících zdrojů, které udržuje právě pro zajištění bezpečných dávek pro případ, že by došlo k výpadku Úpravny vody Plav. Spolupracující zdroje jako čerpací vrty v Budějovické pánvi, úpravna vody v Táboře na Jordánu, nebo v Husinci na přehradě, či úpravnu vody Blatná-Bezdědovice, udržuje svaz pro případ krize za společné náklady zahrnuté do ceny vody předané. Cena je pak společná pro všechny členská města a obce. Ostatní úpravny vody jsou v majetku jednotlivých měst a na jejich nákladech se podílejí pouze jejich obyvatelé v místní ceně. I to se jeví jako disproporce, o které bude třeba diskutovat. Jako možnost se také jeví jejich společné smysluplné využití a financování v rámci celé JVS. Tak jako je tomu u výše jmenovaných.

V Jihočeském kraji je zatím vody dostatek. Problém je v tom, že některá města a obce mají zdrojů několik, jiná jen jediný a řada dalších žádný, protože do nich vodovod prostě nevede a nemají ani vnitřní rozvod. S pomocí finančních dotací ministerstva zemědělství i Jihočeského kraje se však podařilo v minulosti napojit řadu obcí na Vodárenskou soustavu jižní Čechy na Třebonsku, Strakonicku a severním Písecku, tedy už na hranicích regionu.

Současný lokální relativní vodní blahobyt však z dlouhodobě hydrologické a hydrometeorologické prognózy může velmi záhy zaznamenat obrát k fatálnímu nedostatku. Z hlediska využívání a tvorby zdrojů na obnovu vodárenských zařízení je vítaná možnost stanovit v kalkulaci poměr pevné složky u vody předané alespoň z 15 na 30 procent. Přitom je obecně známo, že minimálně 65 procent ceny tvoří fixní náklady. Z hlediska kvalitativního začíná názor při obnově řadů zmenšit průměry potrubí a s tím související technologii. S tím se JVS bez kvalifikované prognózy budoucí potřeby vody v regionu zcela neztotožňuje. Především proto, že se může jednat o dlouhodobě nevratný krok.

Proto se v současné době zpracovává rozsáhlá studie budoucí potřeby z hlediska rozvoje území, která vychází z analýzy strategických a územních plánů obcí kraje i plánů výstavby dopravních sítí. Až poté bude možno uvažovat o případné revizi užitého profilu.

Z hlediska udržitelnosti systému je nanejvýš nutná spolupráce všech zdrojů vody v regionu a stanovení optimálního provozu dostupných zdrojů, aby nebyl žádný z nich existenčně ohrožen. Prognóza sucha je varující a není prostor pro momentální ekonomický prospěch. Naopak je nejvyšší čas přijmout jak legislativní, tak plánovací opatření směřující k výstavbě dalších vodních nádrží pro zásobení obyvatel pitnou vodou. Současně je možno činit relativně levná opatření k zadržení vody v přírodě, zejména v již značně okleštěném půdním zemědělském fondu. Program „dešťovka“ suchu určitě neřeší a nejeví se jako smysluplný, zejména když dlouhodobě neprší.

Antonín Princ,
ředitel JVS
(přednáška na konferenci
Sucho a hospodaření s vodou)

Účastníci konference o suchu a hospodaření s vodou navštívili také úpravnu Plav a přehradu Římov

České Budějovice

Pod názvem Sucho a hospodaření s vodou se v Českých Budějovicích konala loni v září dvoudenní konference, pořádaná Českou společností vodohospodářskou ČSSJ. Mezi hosty byli zástupci ministerstev zemědělství i životního prostředí, vědci, klimatologové, vodohospodáři. Hovořilo se o suchu a podpoře státu při zmírnění jeho následků, opatřeních k omezení následků sucha a nedostat-

ku vody, vyvolaného změnou klimatu, nebo o nejnovějším vývoji odhadovaných změn klimatu v Česku do konce 21. století či očekávaných dopadech klimatických změn na vodní hospodářství.

Jedním z řečníků byl rovněž Antonín Princ, ředitel JVS. Ten účastníkům představil Vodárenskou soustavu jižní Čechy, kterou svaz vlastní a provozuje. Další den si pak hosté konference prohlédli Úpravnu vody Plav a navštívili vodní dílo Římov.

Hovoří Jan Kříž, náměstek ministra životního prostředí. Za ním Pavel Punčochář z ministerstva zemědělství.

Mezi hosty konference byl také českobudějovický primátor Jiří Svoboda.